

* نام کتاب: جمعیت‌شناسی عمومی ایران

* مؤلف / مترجم: سیدمهدی امانی

* ناشر: سمت

* نوبت و محل چاپ: تهران، اول

* سال نشر: ۱۳۸۰

۵- جمعیت‌شناسی عمومی ایران

کتاب جمعیت‌شناسی عمومی ایران به تألیف دکتر مهدی امانی، دردرس جمعیت‌شناسی ایران، جزء منابع کارشناسی علوم اجتماعی محسوب می‌شود. از آثار مشابه آن می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

شهلا کاظمی پور

محمود طالقانی

محمد تقی شیخی

- شاخص‌های اجتماعی ایران - فصل اول جمعیت

- جمعیت‌شناسی تهران

- جامعه‌شناسی جمعیت

الف) بررسی شکلی

مطالب کاملاً روان و رسا بیان شده ولی به دلیل نارسایی ویراستاری و تخصصی بودن مطالب فهم برخی از جملات کمی دشوار است. کیفیت اثر از لحاظ حروف نگاری، صفحه آرایی و صحافی مناسب است ولی نکته قابل توجه این است که شماره صفحات در صفحات ۱ تا ۵۵ بالای صفحه آمده لیکن صفحات ۵۶-۵۷ و برخی از صفحات دیگر زیر صفحه شماره گذاری شده است. این کتاب برای دو واحد درس جمعیت شناسی ایران در دوره کارشناسی مناسب است.

این کتاب دارای پیش گفتار، بیان صریح هدف، فهرست اجمالی، جدول و نمودار و فهرست منابع است، ولی فاقد مقدمه کلی و فصول، نتیجه، خلاصه فصول و خلاصه کلی، فهرست اعلام و موضوعی و کتاب شناسی است.

ب) بررسی محتوایی

با وجود آنکه این درس (جمعیت شناسی ایران) دارای پیش نیاز است (مبانی جمعیت شناسی و روش های جمعیت شناسی و...) و اصطلاح های جمعیت شناسی در آنها به کار برده شده، ولی در عین حال در این اثر هر جا که لازم بوده با زبان روان اصطلاح ها توضیح داده شده است. با توجه به اینکه این اثر کتابی درسی است لیکن فاقد طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون است. اکثر جدول ها عنوان ندارد در نتیجه فهم آنها برای خواننده مشکل است. حروف نگاری جدول ها هم خوانی ندارد. در برخی از جدول ها نیز خطوط عمودی و افقی رسم شده و در برخی رسم نشده است.

این اثر بر اساس شرح درس شورای گسترش تهیه نشده به همین جهت، سرفصل های آن درست منطبق با شرح درس نیست ولی تا حدود ۷۰٪ مطالب شرح درس را در بر می گیرد. برای مثال، بندهای ۴، ۱۰، ۱۸، ۱، ۳ در شرح درس

وجود دارند که در کتاب راجع به آنها بحثی نشده است، در عوض فصل هشتم، نهم دهم فراتر از شرح درس هستند که به غنای آن کمک کرده است. میزان روز آمدی داده‌ها و اطلاعات اثر بسیار خوب است و مؤلف از آخرین اطلاعات و تحقیقات استفاده کرده است.

از جمله نوآوری‌های این اثر می‌توان به مواردی هم‌چون: بررسی جنبه‌های جمعیتی سوادآموزی (ص ۱۰۵)، پیگیری نسلی سوادآموزان (ص ۱۱۵)، چند جنبه جمعیت‌شناختی سالمندان در ارتباط با جوانان (ص ۱۲۸) اشاره کرد. در فصل نهم سواد زبان رسمی و زبان‌های محلی، بحث تازه‌ای را مطرح کرده‌اند. با نام «جامعه زادبوم» و «جامعه درون بوم» که مطلبی جدید را به خواننده ارائه می‌دهد.

کل اثر دارای نظامی منطقی است ولی شاید بهتر بود در فصل اول به‌جای حدود ۱۰ صفحه در مورد جمعیت تهران (اولین سرشماری) بیشتر در مورد جمعیت جهان، مناطق مختلف آن و مقایسه آن با جمعیت ایران پرداخته می‌شد. محقق در اکثر موارد سعی کرده از منابع مستند استفاده کند.

پیشنهادها

- کتاب نیاز به اصلاح دارد. برای مثال، درص ۸، عدد ۶ اشتباه است باید رشد ۶٪ درصد باشد. ویا در ص ۳۵ عنوان جدول، با متن جدول هماهنگی ندارد. عنوان فقط سال ۷۵ است ولی در متن سال‌های ۷۵-۱۳۳۵ ذکر شده است.
- پیشنهاد می‌شود در چاپ بعدی بررسی تمام جداول باعنوان نوشته شود و حروف نگاری جداول نیز یک‌نواخت شود.
- مقدمه، خلاصه و نتایج به کتاب افزوده شود.
- در انتهای هر فصل سؤالاتی طرح شود.
- کتاب به ویراستاری علمی و ادبی نیاز دارد.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی